

РОЛЬ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

ГРИШКО Роксолана Осипівна,
провідний фахівець кафедри країнознавства і туризму,
Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету

У статті розглядається роль транскордонного співробітництва у розвитку українсько-польських відносин в галузі туризму. Здійснено спробу проаналізувати передумови формування такого напрямку транскордонного співробітництва як туризм. Проаналізовано нормативну базу, на основі якої діють євро регіони "Буг" та "Карпати", узагальнено результати роботи цих євро регіонів у напрямку розвитку туризму в прикордонних територіях.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, українсько-польські відносини, туризм, євро регіон.

Розширення участі в європейському регіональному співробітництві та розвиток двосторонніх міждержавних відносин є одним із головних напрямів зовнішньої політики України [1]. Важливим завданням є розкриття потенціалу транскордонного співробітництва і підвищення ефективності функціонування євро регіонів [3]. Транскордонне співробітництво – спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством [2]. Згідно з "Законом України Про транскордонне співробітництво", одним із головних принципів транскордонної співпраці є узгоджене усунення політичних, економічних, правових, адміністративних та інших перешкод для взаємної співпраці. Головним інструментом для реалізації цих принципів є створення євро регіонів, які є організаційною формою співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво [4].

Особливу увагу слід приділити розвитку транскордонного співробітництва у західній та південно-західній частинах України, оскільки саме Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська області безпосередньо межують з країнами-членами Європейського Союзу.

Важливе місце у транскордонному співробітництві займає українсько-польське партнерство. Республіка Польща є стратегічним союзником нашої держави. Одним із пріоритетних напрямів співпраці України і Польщі є туризм, що обумовлено цілою низкою факторів, а саме: тенденцією до зміни функції кордону із бар'єрної на інтеграційну; наявністю потужного потенціалу природних та історико-культурних туристично-рекреаційних ресурсів, які є привабливими для громадян обох країн; спільним історичним минулим; близькістю мови та культури наших народів, релігійною спорідненістю. За результатами 2010 року польські громадяни перетнули кордон України більше двох мільйонів разів, із них майже 144 тисячі перетинів було здійснено з метою туризму. Щодо ситуації в Польщі, то вона за 2010 рік виглядала наступним чином: майже 5 мільйонів перетинів кордону громадянами України, із них 1,35 млн. із метою туризму [23]. Сегмент відвідувань із метою туризму збільшиться, якщо додати до нього подорожі з метою відвідування родичів та друзів, місця походження, бізнесу, спорту, лікувально-оздоровчих програм, паломництва, службових відряджень, освітніх програм, подорожі з науковими цілями, шопінгу.

Особливе місце у системі українсько-польських зв'язків у галузі туризму займає той факт, що понад 144 тисячі етнічних поляків мешкає в Україні (за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року) [24]. Найбільше поляків проживає Житомирській, Хмельницькій, Львівській і Тернопільській областях і всі вони підтримують родинні, ділові та культурні зв'язки з Польщею. Згідно з результатами загального перепису населення Польщі, проведеного у червні 2002 року, майже 37 тисяч українців проживає в Польщі. Територіально українська меншина розташована, в основному, у північних і західних регіонах країни. Найбільша кількість етнічних українців проживає у Вармінсько-Мазурському, Західно-Поморському, Підкарпатському, Поморському, Малопольському, Підляському воєводствах [25].

Цей факт призводить до підвищеного інтересу і регулярних відвідувань України різними категоріями поляків, а українців – Республіки Польща. Польські туристи відвідують Україну з певною ностальгією, особливо західну частину, адже раніше ці землі входили до складу Речі Посполитої.

Також кожного року багато поляків і українців перетинають кордон між нашими державами з метою відвідати родичів, які в силу історичних подій опинились по різні сторони кордону. Одними із найпопулярніших місць паломництва польських громадян є місця національної пам'яті та цвинтарі Волині, Львівщини, Тернопільщини. Найбільш відвідуваним є музей-заповідник "Личаківський цвинтар" у Львові, де поховані видатні діячі Речі Посполитої. На території Польщі є понад два десятки цвинтарів, наприклад у Ланьцуті (Підкарпатське воєводство), де поховані вояки Армії УНР, полонені, бійці Української Галицької армії, інтерновані галичани, політичні емігранти. Українці відвідують Раковицький цвинтар у Кракові і унікальний цвинтар на околиці Перемишля, який має встановлений польською владою офіційний статус українського воєнного цвинтаря.

На території сучасної України збереглося багато пам'яток польської культури та архітектури. Зокрема, на Поділлі збереглося багато палаців і садиб, власниками яких були поляки. Десятки тисяч польських туристів приваблюють замки та фортеці, що фігурують в історичних романах, тому щороку відвідують м. Львів і замки Львівщини, наприклад Олеський та Підгорецький, в Тернопільській області популярними є музей Ю. Словацького в Кременці і міста Бережани, Бучач та Збараж, у Рівненській – міста Дубно, Корець, Острог, у Волинській – міста Луцьк, Берестечко.

Щороку на прикордонних територіях громадсько-політичні організації України і Польщі проводять спільні культурно-освітні, розважальні та релігійні заходи, спрямовані на розвиток співробітництва між нашими народами і державами.

Сьогодні цікавість до розвитку співпраці в галузі туризму підкріплюється можливістю залучення коштів зі структурних фондів Європейського Союзу у рамках Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна для реалізації спільних транскордонних проектів у сфері туризму та рекреації. Накопичено досвід успішної реалізації спільних проектів транскордонної співпраці у сфері туризму (міжнародні туристичні маршрути "Карпатський єврорегіон", "Зелене коло", "Підземне місто" та інші). Потужним поштовхом буде спільне проведення Україною та Польщею фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р.

Про важливість розвитку туризму в прикордонних регіонах йдеться у Державній стратегії регіонального розвитку України на період до 2015 року [6] і Національній стратегії регіонального розвитку Польщі на період 2007-2013 роки [7], але ці документи не містять положень про спільні дії України і Польщі в активізації транскордонного й міжрегіонального співробітництва у сфері туризму.

Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво, підписана 24 травня 1993 року є головним документом, який регулює українсько-польське міжрегіональне співробітництво. Згідно статті 4 цієї угоди: сторони всіляко сприятимуть здійсненню співробітництва в галузі розвитку регіонів, міст та сільських місцевостей, по відношенню до яких ця Угода має юридичну силу, зокрема, в сфері туризму [5]. Існує ще низка документів стратегічного характеру, які присвячені питанням українсько-польського транскордонного співробітництва і розвитку туризму в прикордонних територіях зокрема: "Стратегія транскордонного співробітництва "Карпати 2003-2011"" [8], міждержавна "Стратегія українсько-польського міжрегіонального і прикордонного співробітництва (2004 р.)" [9]; міжрегіональна українсько-польська стратегія транскордонного співробітництва між Львівською і Волинською областями та Люблінським і Підкарпатським воєводствами (2004 р.) [10]. Про підвищення ефективності взаємодії між суб'єктами і учасниками українсько-польської транскордонної співпраці у туристичній галузі йдеться також у "Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 рр.", яка була затверджена 27 грудня 2006 р. Постановою Кабінету Міністрів України [11].

Україна та Польща співпрацюють у межах двох єврорегіонів: "Карпати" та "Буг", що дає можливість місцевим органам влади розробляти спеціальні програми у сфері туризму, реалізувати конкретні туристичні проекти, вирішувати проблеми, які пов'язані з розвитком туристичної галузі.

Першим на тернах України був створений Карпатський єврорегіон в лютому 1993 року. До його складу увійшли прикордонні території п'яти держав: Словаччини, Угорщини, Румунії, Польщі (Підкарпатське воєводство), України (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області). Карпатський єврорегіон здійснює свою діяльність на основі Декларації про співпрацю спільнот, які мешкають на терені Карпатського єврорегіону, а також на основі статуту Міжрегіональної Асоціації "Карпатський єврорегіон", що були підписані 14 лютого 1993 року в м. Дебрецені (Угорщина) міністрами закордонних справ України, Польщі та Угорщини. 7 травня 2004 року Радою Асоціації була затверджена Стратегічна програма розвитку "Карпатського єврорегіону" [13]. Українська сторона з 1993 року не вела майже жодних справ у рамках асоціації, тому що не мала юридичної особи, яка б цю діяльність проводила. Частково це намагалася робити Закарпатська обласна рада, але системної роботи не було [15]. У 2007 році з ініціативи Старосамбірської райради

створено Асоціацію органів місцевого самоврядування "Єврорегіон Карпати – Україна". Членами Асоціації є 63 органи місцевого самоврядування та їх об'єднання Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей: 2 обласні ради (Львівська та Івано-Франківська), 21 районна рада, 5 міських рад, 2 селищні ради та 30 сільських рад, а також 3 об'єднання: Асоціація гірських районів Львівщини "Бойківські Бескиди", Асоціація органів місцевого самоврядування регіону Гуцульщини та Асоціація місцевих рад "Ради Львівщини". У листопаді 2008 року Асоціація визнана Національним Представництвом України в Карпатському Єврорегіоні [16].

Участь України у даній Асоціації має важливе стратегічне значення, оскільки співпраця і партнерство між прикордонними областями є потужним інтеграційним інструментом розвитку і поглиблення загальноєвропейських процесів інтеграції і не обмежується тільки співробітництвом в економічній, культурній і соціальній сферах. Один з напрямків такої співпраці – розвиток туризму в прикордонних областях – передбачає створення інфраструктури надання послуг прихильникам сільського і зеленого туризму. Зокрема, проект "Створення туристично-інформаційної інфраструктури у Львові" спрямований на відкриття Туристично-інформаційного центру. Робочі мови центру – українська, англійська, російська, польська та німецька. Відтепер кожний турист може отримати тут не тільки туристичну, а й будь-яку іншу інформацію, пов'язану з перебуванням у Львові. Відвідувачам центру надається доступ до Wi-Fi Інтернету. Фінансування усього проекту становило 700 тис. євро [12]. Ще одним важливим проектом стане відкриття пішохідного пункту пропуску "Лубня-Волосате", що дало б можливість створити міжнародний замкнений туристичний маршрут "Карпатський Єврорегіон", проект якого схвалено та затверджено на засіданні міжрегіональної асоціації "Карпатський Єврорегіон". Це б відкрило шлях для близько 30-40 тис. туристів з Європи щороку, дало б новий поштовх і в економічній співпраці, що у свою чергу сприяло б значному наповненню місцевих бюджетів. Попередні зустрічі з керівниками Підкарпатського воєводства засвідчили їх повну зацікавленість і підтримку цього проекту, а Закарпатська область готова взятися за його реалізацію. Тим більше, що з української сторони погодження щодо відкриття такого пункту одержано на всіх рівнях. Закарпатською облдержадміністрацією розроблено попередню схему генплану, а також погоджено виділення земельної ділянки, ведеться технічне та фінансове обґрунтування проекту будівництва [18].

З 2007 року була запроваджена Програма транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна на 2007 – 2013 роки. Одним із пріоритетів, які окреслені в даній Програмі є розвиток туризму. Зокрема Захід 1.2. визначає своєю головною метою покращення й максимальне використання туристичного потенціалу регіону [17]. Також в Програмі визначено орієнтовані проекти розвитку туристичної інфраструктури й послуг: підготовка та реалізація інвестицій, спрямованих на покращення туристичної та агротуристичної інфраструктури і послуг; спільні проекти, спрямовані на охорону та промоцію культурної спадщини; спільне створення життєздатних туристичних продуктів (напр. транскордонні тематичні маршрути) з урахуванням потреб охорони природної та культурної спадщини; спільні проекти, спрямовані на рекламування Території Програми як туристичного продукту [17].

У рамках Програми транскордонного співробітництва Польща – Білорусь – Україна на 2007 – 2013 роки розроблено і реалізовано низку українсько-польських проектів, зокрема проект "Стратегія розвитку прикордонних територій України та Польщі до 2015 року". З метою удосконалення інституційної інфраструктури українсько-польського співробітництва було розроблено та реалізовано проект "Центр українсько-польських ініціатив", одним із результатів і продуктів цього проекту стало створення у 2007 році громадської організації "Центр Українсько-Польського Транскордонного Співробітництва".

29 вересня 1995 року було утворено єврорегіон "Буг" до складу якого сьогодні входять прикордонні території трьох країн: Білорусі, Польщі (Люблінське воєводство), і України (Волинська область та, в якості асоційованих членів, Сокальський і Жовківський райони Львівської області).

Єврорегіон "Буг" функціонує на основі нормативної бази, яка включає наступні документи: Європейська Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами від 21 травня 1980 року № 106; Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво 24.05.93; Угода між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво прикордонних областей України та Республіки Білорусь від 12.05.97; Постанова КМУ "Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів" від 29.04.02 № 587; Закон України "Про транскордонне співробітництво" від 24.06.04. Розпорядження КМУ "Про схвалення Концепції Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки" від 15.03.06 № 149-р; Постанова КМУ "Про затвердження Державної програми роз-

виту транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки". Установчі документи: Угода про створення Транскордонного Об'єднання Єврорегіон "Буг", підписана 29.09.95; Доповнення від 15.05.98 до Угоди про створення Транскордонного Об'єднання "Єврорегіон "Буг" у зв'язку з прийомом нових членів Об'єднання; Додаток від 22.09.99 до Угоди про створення Транскордонного Об'єднання Єврорегіон "Буг", підписаної в м. Луцьку 29 вересня 1995 року з наступними змінами згідно з Додатком від 15 травня 1998 року (у зв'язку з проведенням 1 січня 1999 року адміністративної реформи в Польщі) [19].

Одним із пріоритетних завдань Єврорегіону "Буг" є розвиток туристичної сфери у прикордонних територіях. Для реалізації цього завдання створено робочу групу освіти, охорони здоров'я, культури, спорту, туризму і молоді. В рамках роботи Єврорегіону було здійснено ряд проектів спрямованих на розвиток туризму в прикордонні. Одним з таких став проект 2003 р. під назвою "Проведення семінарів-тренінгів із питань започаткування сільського зеленого туризму у Волинській області". Головним завданням проекту було поширення інформації про сільський туризм серед жителів регіону та ознайомлення із досвідом організації цього виду підприємницької діяльності. Здобутки цього проекту були використані для подальшого розширення транскордонної співпраці у сфері туризму. Зокрема, підготовлено спільний проект "Розвиток агротуризму в єврорегіоні "Буг", який був профінансований програмою PHARE та реалізовувався польською стороною в партнерстві з громадським об'єднанням "Волинські перспективи" [20].

З січня 2004 року на Волині реалізується українсько-польсько-білоруський проект "Євротрикутник приязні: Люблін – Луцьк – Брест", підтриманий міжнародною програмою PHARE [21]. Основна мета проекту – опрацювання спільної концепції розвитку туризму в єврорегіоні "Буг".

З липня 2006 р. по січень 2007 року було реалізовано проект "Туризм без кордонів – промоція туристичних центрів Єврорегіону Буг". Метою проекту стало зміцнення туристичного сектору міст Любліна, Луцька, Бреста через модернізацію системи обслуговування та промоції транскордонного туризму, інноваційність та оптимізацію попередньо здійснених заходів щодо розвитку туризму на теренах Єврорегіону Буг. Головними заходами стали: представлення Білорусії та України як стратегічних ринків для польського туризму; проведення семінарів, практичних зустрічей представників туристичного сектору з журналістами, місцевою владою; презентація туристичних продуктів Єврорегіону та їх спільна промоція. Результатами проекту стали: оптимізація туристичного обслуговування та промоції транскордонного туризму; зростання зацікавленості польських і закордонних туристів та інвесторів регіоном прикордоння Польща-Білорусь-Україна; розвиток співпраці між організаціями в сфері туризму з Любліна, Луцька та Бреста; зміцнення людських ресурсів та організаційних структур інституцій, що сприяють розвитку та промоції транскордонного туризму.

Протягом лютого-липня 2008 року діяв проект "Розбудова мережі велосипедних доріжок м. Любліна, які сполучають транскордонні велосипедні шляхи". В рамках проекту було проведено підготовку технічної документації для прокладання 28 км велосипедних доріжок на території міста Люблін; круглий стіл "Розвиток велосипедного руху в Луцьку: чого хоче громада та що підказує Європа"; навчальні візити.

У липні-грудні 2009 року за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Польща втілено в життя проект "Стратегія туристичного розвитку міста Луцька в умовах транскордонних євроінтеграційних процесів". За результатом проекту розроблено Стратегію туристичного розвитку міста Луцька.

Розроблення моделі співпраці між громадськими організаціями та місцевою владою у сфері туризму та промоції стало результатом проекту, який реалізовувався у липні-грудні 2010 року під назвою "Їдь до сусіда: транскордонне співробітництво для розвитку туризму" [22].

У липні 2011 відбулось підписання тристоронньої українсько-польсько-білоруської декларації про реалізацію проекту зі створення міждержавних інформаційних центрів екологічного туризму, які діятимуть у Луцьку, Любліні та Бресті (Єврорегіон Буг). А у вересні цього ж року відбулись Дні добросусідства у місцевості Адамчуки-Збереже Шацького району й Влодавського повіту (Кордон-1055) та Кречів-Крилів Іваничівського району й Замостського повіту (Кордон-855) поблизу лінії українсько-польського державного кордону [14].

Українсько-польське транскордонне співробітництво в галузі туризму не дивлячись на динамічний розвиток, інтенсивність двостороннього діалогу, наявність успішно реалізованих проектів має цілий ряд проблем, які гальмують подальший поступ у даній сфері. До таких проблем варто віднести: недосконалість нормативно-правової бази, недостатню підтримку суб'єктів туристичної діяльності з боку держави, дефіцит інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму, недостатнє наукове обґрунтування розвитку туризму в прикордонних регіонах.

Про можливість вирішення цих проблем свідчать останні кроки обох держав, а саме: збільшення кількості пунктів перетину кордону до Євро-2012, видача шопінг-візи для українців і принципова згода Польщі на скасування оплати за національні довгострокові візи типу D для громадян України.

Українсько-польські відносини в галузі туризму у прикордонних територіях мають сприятливі перспективи для подальшого розвитку, а за умови аналізу та вирішення поточних проблем транскордонного співробітництва можуть стати чинником для посилення і поглиблення добросусідських відносин між нашими народами, територіальними громадами, органами державної влади, сприятимуть розвитку транспортної інфраструктури, співпраці в галузі науки і культури, охорони навколишнього середовища, пошуків інвестиційної діяльності в прикордонних територіях.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями зовнішньої політики України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
2. Закон України «Про транскордонне співробітництво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>
3. http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?mzs_padinnya_rivnya_yevrointegratsiyi_ukrayini_neostatochne&objectId=165616
4. http://rda.mp.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=326&Itemid=59
5. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/616_171/find?text=%F2%F3%F0%E8%E7%EC&x=0&y=0
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP061001.html
7. Narodowa strategia spójności 2007-2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://webapp01.ey.com.pl/EYP/WEB/eycom_download.nsf/resources/Narod_strategia.pdf/\\$FILE/Narodowa_strategia.pdf](http://webapp01.ey.com.pl/EYP/WEB/eycom_download.nsf/resources/Narod_strategia.pdf/$FILE/Narodowa_strategia.pdf)
8. Стратегія транскордонного розвитку «Карпати 2004-2011». – Ужгород, 2003. – 71 с.
9. Стратегія українсько-польського міжрегіонального і прикордонного співробітництва. – Київ-Варшава: Українсько-Польська Міжурядова Координаційна Рада з питань міжрегіонального співробітництва, 2004. – 19 с.
10. Спільна польсько-українська стратегія транскордонного співробітництва Люблінське воєводство, Підкарпатське воєводство, Волинська область, Львівська область 2005-2015 роки. Разом у майбутнє. – Люблін: Дім Європи, 2006. – 57 с.; Wspólna polsko-ukrainska strategia współpracy transgranicznej. Lubelskie, Podkarpackie, Wolynskie, Lwowskie. 2005-2015. Razem ku przyszłości. – Lublin: Dom Europy, 2005. – 50 s.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1819-2006-%EF>
12. Транскордонне співробітництво допоможе Україні стати частиною «Європи регіонів» // Україна – Євросоюз у деталях – 2010. – № 3. – С. 3. – Режим доступу до журн.: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/3rd_inset_ukr_web_uk.pdf
13. Міжрегіональна Асоціація «Карпатський єврорегіон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/42646.htm>
14. Гасло Днів добросусідства – від добросусідства до партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/09/05/307244>
15. Вербовська М. Карпати розраховують на гроші ЄС / М. Вербовська // Львівська пошта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lvivpost.net/content/view/9314/403/>
16. Асоціація органів місцевого самоврядування «Євро регіон Карпати – Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euroregionkarpaty.com.ua/about.html>
17. Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpe.gov.pl/pliki/144-pl-by-ua-ukr.pdf>
18. Діус І. Польський консул зустрівся з керівництвом Закарпаття / І. Діус // Закарпаття онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakarpattya.net.ua/News/90711-Polskyi-henkonsul-zustrivsia-z-kerivnytstvom-Zakarpattia-FOTO>
19. http://www.voladm.gov.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=429:%D1%94%D0%B2%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD-%D0%B1%D1%83%D0%B3
20. Волинські перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://v-perspektyvy.com.ua/blog/proekti_2004_roku/2007-10-12-3
21. Волиняни та люблінці розробили стратегію туристичного розвитку Луцька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1888468.html>
22. Перелік проєктів, реалізованих Виконавчим комітетом Луцької міської ради протягом 2006-2010 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ua/citizen/realizovani-proekti>
23. В'їзд іноземних громадян до Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intur.com.pl/przyjazdy.php?r=15>
24. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>
25. <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/37861.htm>

Гришко Р. О. Роль трансграничного співробітництва в розвитку відносин України та Польщі в області туризму / Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету

В статті розглядається роль трансграничного співробітництва в розвитку українсько-польських відносин в області туризму. Сделано попытку проаналізувати передумови формування такого напрямку трансграничного

сотрудничества как туризм. Проанализировано нормативную базу, на основе которой действуют еврорегионы "Буг" и "Карпаты", проведено обобщение результатов работы данных еврорегионов в направлении по развитию туризма в приграничных территориях.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, украинско-польские отношения, туризм, еврорегион.

Gryshko R. O. The role of cross-border cooperation in the development of relations between Ukraine and Poland / Institut of International Relations of the National Aviation University

The article considers role of cross-border cooperation in the development of Ukrainian-Polish relations in the field of tourism. Made an attempt to analyze the prerequisites for the formation of such cross-border cooperation areas such as tourism. Analyzed the regulatory framework, on which are Euroregion "Bug" and "Carpathians", the generalization of results of these Euroregions in the direction of tourism development in the border areas.

Key words: cross-border cooperation, the Ukrainian-Polish relations, tourism, Euroregion.